

Rose Ausländer: ICH VERGESSE NICHT / NIE ZAPOMINAM (tł. Ela Binswanger)

Rose Ausländer: NIE ZAPOMINAM

Nie zapominam

domu rodziców
głosu matki
pierwszego pocałunku
gór Bukowiny
ucieczki w czasie I wojny światowej
głodowania w Wiedniu
bomb w czasie II wojny światowej
wkroczenia nazistów
trzęsienia się ze strachu w piwnicy
lekarza który uratował nam życie
słodko-gorzkiej Ameryki

Hölderlina Trakla Celana

mojej udręki pisania
przymusu pisania
wciąż jeszcze

*

Rose Ausländer: ICH VERGESSE NICHT

Ich vergesse nicht

das Elternhaus
die Mutterstimme
den ersten Kuß
die Berge der Bukowina
die Flucht im ersten Weltkrieg
das Darben in Wien
die Bomben im zweiten Weltkrieg
den Einmarsch der Nazis
das Angstbeben im Keller
den Arzt der unser Leben rettete

das bittersüße Amerika

Hölderlin Trakl Celan

meine Schreibqual
den Schreibzwang
noch immer

*

Rosalie (Rose) Beatrice, de domo Scherzer, primo voto Ausländer (ur. 11 maja 1901 w Czerniowcach, Austro-Węgry, zm. 3 stycznia 1988 w Düsseldorfie, RFN) – żydowska poetka liryczna, pochodząca z Bukowiny, tworząca w językach niemieckim i angielskim, zamieszkała w Rumunii, Stanach Zjednoczonych i Niemczech.

Życiorys

Rodzice Rosy pochodzili ze środowiska ortodoksyjnych Żydów miasteczka Sadagóry (obecnie dzielnica Czerniowiec), ale zaliczali się do liberalnych wolnomyślicieli, byli wiernymi obywatelami Monarchii Austro-Węgierskiej, a zarazem pielęgnowali tradycje żydowskie.

Rodzina Rosy Scherzer opuściła Czerniowce w 1916 roku, przed nadejściem wojsk rosyjskich i udała się do Budapesztu, a następnie do Wiednia, gdzie Rosa ukończyła jednoroczną szkołę handlową (1919/1920). W 1920 roku powróciła do należących do Rumunii Czerniowiec i rozpoczęła pracę w kancelarii adwokackiej, studiując literaturę i filozofię na Uniwersytecie w Czerniowcach. W tym samym roku, po śmierci ojca, przerwała studia.

Wraz z kolegą ze studiów Ignacym Ausländerem w 1921 roku wyemigrowała do USA, gdzie rozpoczęła pracę księgową w wydawnictwie i zaczęła tworzyć poezję. 19 października 1923 roku poślubiła Ignacego Ausländera, lecz już w 1926 roku rozwiódła się z nim. W tym samym roku otrzymała obywatelstwo USA.

W 1927 roku powróciła do Czerniowiec aby opiekować się chorą matką. Tam poznała dziennikarza Heliosa Hechta i wraz z nim w 1928 roku powróciła do Nowego Jorku. W następnych latach rozpoczęła publikację wierszy i felietonów w niemieckojęzycznych czasopismach amerykańskich.

W 1931 roku ponownie powróciła wraz z Heliosem Hechtem do Czerniowiec. Tam publikowała wiersze i artykuły w prasie, tłumaczyła z języka jidysz i angielskiego oraz uczyła języka angielskiego. W 1934 roku rozstała się z Heliosem Hechtem. W 1937 roku utraciła obywatelstwo USA.

Przy poparciu niemieckojęzycznego autora Alfreda Margul-Sperbera w 1939 roku ukazał się tom poezji *Der Regenbogen* (Tęcza), ceniony przez krytykę, lecz niemający powodzenia wśród czytelników. [potrzebny przypis] W obawie przed nadchodzącą wojną w 1939 roku ponownie wyjechała do USA, lecz w tym samym roku powróciła do Czerniowiec aby opiekować się chorą matką. W 1940 roku wojska radzieckie okupowały Czerniowce. Rose Ausländer została aresztowana jako rzekomy szpieg amerykański, a po czterech miesiącach zwolniona z więzienia. Pracowała jako pielęgniarka w klinice okulistycznej.

W 1941 roku Czerniowce ponownie znalazły się pod władzą Rumunii. Jako Żydówka znalazła się w getcie, gdzie poznała Paula Celana. Do wiosny 1944 roku przetrwała w ukryciu, a po zajęciu Czerniowiec przez Armię Czerwoną pracowała w miejskiej bibliotece w Czerniowcach. W grudniu 1945 wystąpiła o paszport w celu wyjazdu do Rumunii. W sierpniu 1946 przybyła do Bukaresztu, we wrześniu 1946 przez Konstancę opuściła Rumunię i dotarła do Nowego Jorku. Do 1956 roku pisała wiersze wyłącznie w języku angielskim.

Pod wpływem spotkania z Paulem Celanem w 1957 roku unowocześniła swój styl literacki.

W 1964 roku zamieszkała w Wiedniu, a w 1965 w Düsseldorfie. Do 1971 roku podróżowała po Europie, a w latach 1968-1969 po raz ostatni odwiedziła USA.

W 1972 roku przeniosła się do domu starców gminy żydowskiej Düsseldorfu. Po złamaniu szyjki kości udowej w 1977 roku nie opuszczała już swojego pokoju i zajmowała się wyłącznie twórczością poetycką.